Julkisalan koulutettujen neuvottelujärjestö

LAUSUNTO
4.11.2025

Eduskunnan hallintovaliokunnalle

Viite: hallintovaliokunnan kokoukseen 4.11.2025

Asia: HE 137/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtioneuvostosta annetun lain muuttamisesta; teema - tehtävämääräykset

Julkisen sektorin koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry kiittää mahdollisuudesta asiantuntijalausuntoon ja kuulemiseen hallituksen esitykseen otsikon asiassa ja kiinnittää huomiota seuraavaan:

1. JUKO pitää kannatettavana kirjata valtioneuvoston virkamiesten tehtävään määräämistä koskeva menettely lakiin. Hallituksen esitys on tarkentunut valmisteluvaiheesta huomattavasti tarkkarajaisemmaksi ja pyrkii tekemään eroa muun muassa virkaan nimittämiseen nähden. Hallituksen esitykseen on myös lisätty merkittävästi muutoksenhakumahdollisuuksia virkamiehelle, jota tehtävään määrääminen koskee, mikä on omiaan parantamaan virkamiehen oikeusturvaa ja ovat hyvän hallinnon näkökulmasta välttämättömiä. Hallituksen esitystä voikin pitää korjatussa muodossaan lakiteknisesti hyvätasoisena ja soveltamiskelpoisena.

2. Edelleenkään JUKO ei pidä ensisijaisena tehtävämääräys -menettelyn kirjaamista vain valtioneuvostoa koskevaan lakiin ensisijaisena. Oikea paikka säätämiselle olisi Valtion virkamieslaki (19.8.1994/750).

   Tehtävämääräysten käytön yleistyminen ja laaja-alaisuus on synnyttänyt perustellun tarpeen säätää tehtävämääräyksestä ja sen käytöstä rajatusti. Tehtävämääräyksen käytöstä ei ole perusteita säätää erityislainsäädännöllä kuten tässä Valtioneuvostolailla vaan oikea paikka säätämiselle olisi Valtion virkamieslaki. Säädöksen alaa ei ole perusteita rajata koskemaan vain valtioneuvostoa. Koska Valtion virkamieslakia ei kuitenkaan ole tarkoitus lähteä uudistamaan tässä yhteydessä, JUKO esittää, että valiokunta lausuisi käsittelynsä yhteydessä seuraavaa:

Julkisalan koulutettujen neuvottelujärjestö

”Hallintovaliokunta kiinnittää huomiota siihen, että tehtävään määräämisestä ei ole säädetty yleisesti valtionhallinnossa, vaikka menettelyä käytetäänkin vakiintuneesti monissa virastoissa. Siinä vaiheessa kun Valtion virkamieslakia (19.8.1994/750) uudistetaan, tehtävään määräämisestä, sen tarkkarajaisuudesta ja suhteesta viranhakuun, menettelyyn liittyvistä hyvän hallinnon periaatteista ja oikeusturvakysymyksistä tuleekin säätää kyseisessä yleislaissa.”

3. Hallituksen esitys lähtee siitä, että ministeriö antaa tehtävämääräyksen määräajaksi tai toistaiseksi. Perustelutekstissä on korostettu sitä, ettei määräystä tulisi antaa yli viideksi vuodeksi, mikä vastaa myös valtiovarainministeriön nykyistä ei-sitovaa ohjeistusta. Tehtävämääräys -menettelyn tarkoitusta ja tarkkarajaisuutta vasten tulisi vielä arvioida, onko mahdollisuus toistaiseksi voimassa olevaan tehtävämääräykseen ongelmaton ja perusteltu.

4. Hallituksen esityksessä on oikein arvioitu juuri kyseisen ministeriön virkamiehille tehtävään määräämisessä avautuvat mahdollisuudet hakeutua uusiin tehtäviin sisäisellä ilmoittautumismenettelyllä, mikä voi osaltaan edistää virkamiehen urapolkua ja ammatillista kehittymistä. Tämä on erittäin kannatettavaa virkamiesten tehtäväkierron, osaamisen kehittämisen ja ministeriötehtävien houkuttelevuuden näkökulmasta. Sen sijaan vaikutusarvioinneissa sivuutetaan se, että tehtävämääräystä käytettäessä muista ministeriöistä ja ministeriöiden alaisesta hallinnosta ei ole mahdollista hakea kyseisiin tehtäviin, koska ne eivät tule avoimeen viranhakuun. Tämä koskee esimerkiksi yksikönpäällikön ja tiiminvetäjätehtäviä ministeriöissä.

   Perustelutekstin osuus ”virkamiehellä tulee jo olla tehtävän edellyttämää kokemusta ja asiantuntemusta, jota ei todennäköisesti olisi löydettävissä julkisen virantäytön kautta.” ei vastaa kaikilta osin todellisuutta. Valtionhallinnon kehittämisen kannalta erityisen toivottavaa olisi, että käytännön viranomaistyötä tekevältä virastotasolta, voisi päästä nousemaan ministeriötason tehtäviin. Tätä hallituksen esitys ei ota huomioon ja JUKO esittääkin, että valiokunta kiinnittäisi huomiota laajempaan urakiertoon, mikä mahdollistuu vain avoimessa viranhaussa.

5. Tehtävään määräämisellä virkamies saa tyypillisesti korkeamman organisatorisen aseman, johtamistehtävän tai merkittäviä lisävastuita asiantuntijatehtäväänsä sekä näitä vastaavan toimivallan. Määrääminen antaa tyypillisesti perus-

Julkisalan koulutettujen neuvottelujärjestö

teet myös korjata tehtävämääräyksen ajaksi vastaavasti virkamiehen palkkausta. Siksi ilmoittautumismenettelyä käytettäessä tulisi viranhakua mukaillen vastaavasti ilmoittaa noudatettavista palvelussuhteen ehdoista kuten palkkauksesta.

JUKO esittää, että hallintovaliokunta tekisikin lausunnossaan esityksen lisäyksestä hallituksen esitykseen 26d §:n 2 momenttiin seuraavasti:

> ”… Ilmoituksessa on mainittava tehtävän sisältö, kelpoisuusvaatimukset ja menestyksellisen hoitamisen muut edellytykset**, mahdollinen vaikutus palvelussuhteen ehtoihin** sekä ilmoittautumisen päättymisaika.”

JUKO ry:n puolesta

Kari Eskola
neuvottelupäällikkö, OTK, VT